

Erdély tündérvendégházának kertésze: Kriza János

Kriza János (1811-1875) unitárius püspök, költő és író, szülőföldjének Erdélynek és szülőnépének, a székelységnek szerelmese volt. A háromszéki Nagyajtán született. Zsenge gyermekiségének nagy részét Torockón, a Székelykő árnyékában, az Aranyosvidék virágos lelkű népének körében töltötte, aztán a kolozsvári ősi Unitárius Kollégium diákja, majd teológus lett. A szegény papi család gyermekét fajtájának izzó szeretete, nagy tehetsége, páratlan szorgalma a legmagasabb polcra juttatta, amelyre unitárius egyházi ember emelkedhetik: a magyar unitáriusok püspöke lett, aki nemcsak Dávid Ferenc követőinek, hanem az erdélyi unitariuzmustól függetlenül kialakult külföldi unitárius egyházközösségeknek is nemhivatalosan elismert lelki és szellemi vezére.

Kriza János nemcsak nagyszerű szónok, kiváló főpásztor és egyházi író volt, hanem a XIX. század egyik jelentékeny költője; népies lírájával és pompás epigrammáival meghódította a közönség széles rétegeit egy olyan korban, amikor Bajza és Garay búskomorra lett a közöny miatt, Vörösmarty özvegyének és gyermekeinek eltartására pedig Deák Ferencnek közadakozást kellett rendeznie, s Arany János azt mondta, hogy a *„csizmadia–inas sorsa jobb, mint a magyar költőé.”*

Kriza nem akart költő lenni, de elismert költővé lett, mert olyan meleg szívvel, varázslatosan szép nyelven énekelte meg a Székelyföldet, népének erényeit, a szülői házat s „két haza” egyesülésének gondolatát, hogy a nép, amely a költészetben tanítómestere volt, ajkára vette dalait s az egész ország hamar megismerte szívhez szóló népies veresit. Ma is dúdolják felejthetetlen sorait:

*„Erdővidék az én hazám,
Katonának szült az anyám,
Zöld erdő zúgásán,
Vadgalamb szólásán*

Nevelt fel jó apám.”

Ma is ott zsonganak lelkünk mélyén a szép sorok:

*„Zöld erdő zúgását,
Vadgalamb szólását
Majd meghallom esmég.”*

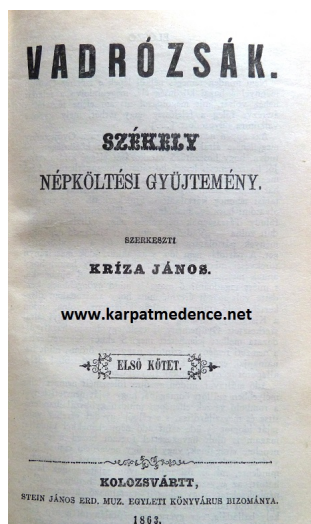
Kriza dalai most is élnek, nemcsak a nép száján, hanem mindazoknak az emlékezetében, akik hallották valamikor, diák korukban, olvasták, vagy megfordultak az erdélyiek között, akiknek körében, ma is sűrűn idézgetnek verseiből. Magát a költőt költőietlen korunk úgyszólván egészen elfelejtette, -de dalainak egyes sorai, verseinek töredékei, egy-egy elragadóan szép szóvirága ma is él, bizonyosságául annak, hogy lírája kiállotta az idő vasfogát- és zálogául, hogy egyszer még újra fel fog éledni költészetének kultusza.

A kiváló papköltő munkásságának koronája mégis székely népköltési gyűjteménye, a *Vadrózsák*

Lírájának forrása a székely népköltészet volt, s e forrásból szürcsölgetve fedezte fel hogy népének lelke milyen csodálatosan gazdag tündéerkert, - azonban tarka virágai az akkor mostoha idők szelében fonnyadoznak és pusztulnak. Nagy szívóssággal, határtalan lelkesedéssel és egy igazi tudós lelkiismeretességével látott hozzá, hogy összegyűjtse a tájszólásokat, a nép száján élő balladákat, dalokat, szólás-mondásokat és megmentsen sok hervadozó régi dalt, ősi legendát. Egy-egy strófáért mérföldeket szekerezett télidőben, néha gyalogszerrel elment a havasi esztenákba, valamelyik vén „bács”-hoz, hogy leírjon egy-egy ősi mesét, kutatót, rengeteget levelezett. Évtizedek fáradságával megteremtette a világirodalom egyik legtokéletesebb népköltési gy

Írta: Orbók Attila

2015. október 21. szerda, 10:47 - Módosítás: 2015. október 22. csütörtök, 09:24

[1]

[Tudásbázis](#)

[1]